

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Octubre-Novembre 2012 núm. 732

Anna M. Molera, una biblioteca d'esperanto a Moià
Ramon Soler, de Castellterçol a Santiago de Compostel·la a peu
La Cadira torna a escena

Una Diada històrica

PERFILS

Anna Ma. Molera, esperantista

Roser Portet i Capdevila

Anna M. Molera (fot. R. Portet)

Quan el seu pare, Ramon Molera, va morir en 1983, l'Anna Maria va haver de plantejar-se què fer de tota la documentació que aquest havia recollit durant tota la seva vida sobre l'esperanto, aquesta llengua nascuda en 1887 amb vocació que tothom es pogués entendre a l'uníson. Recentment s'ha digitalitzat el catàleg i això permet que la biblioteca obri directament les portes a tot el món gràcies a internet. La feina perseverant i silenciosa d'anys de l'Anna Maria és aquí, al nostre poble: Moià és al mapa dels esperantistes d'arreu.

Com definiries la tasca que duus a terme sobre l'esperanto a Moià?

Treballa en tres eixos indissociables: l'esperanto en si, la biblioteca d'esperanto Ramon Molera i el catàleg de publicacions esperantistes. L'esperanto és una llengua internacional basada en una síntesi de les llengües indoeuropees amb vocació de trencar qualsevol barrera lingüística. La biblioteca és particular, catalogada entre

les deu primeres del món; va ser creada a principis dels anys setanta i disposa de 4.000 llibres i més de 2.200 títols de revistes. Entre aquests darrers sobresurten la primera revista publicada, en 1889, i tota la col·lecció de *La Esperantisto*. La biblioteca també inclou fotografies, cartells, insignies, postals, segells...

La biblioteca Ramon Molera no és única a Catalunya. A Sant Pau d'Ordal (Subirats) hi ha un museu immens, tot relacionat amb l'esperanto, que disposa de molts fons --quant a volum és tres vegades la de Moià--, però en qualitat potser és més interessant la nostra, sobretot pel valor de la col·lecció de revistes.

Com va néixer l'interès per l'esperanto a Moià?

El meu pare es fa esperantista arran del fet que, l'any 1936, un oncle d'en Josep Solà s'exilia a França i els deixa una gramàtica d'esperanto. A aquests nois de tretze anys els capta l'atenció, i el meu pare s'hi endinsa, i pràcticament per tota la vida. Poc després, en 1937, els ferits de les Brigades Internacionals estan als Escolapis i entre els soldats n'hi ha que saben esperanto; el meu pare i el seu amic s'hi entusiasmen en comprovar la utilitat de la llengua.

A partir d'aleshores va anar recollint material; una adquisició molt important es va donar a finals dels anys seixanta, quan comprà una part de la biblioteca d'un esperantista; per això tenim una col·lecció tan important de revistes. També hi ha algunes curiositats, entre altres, una mini-bíblia o el llibre vermell del Mao de l'època, traduït a l'esperanto, del qual tenim un exemplar que va entrar clandestinament a casa nostra; el meu pare aconseguí que l'hi enviessin des d'Alemanya amb un plec de revistes.

En tenir aquest volum de documentació se li fa evident la necessitat de catalogar-ho, i només troba un catàleg de 1934; havien passat, per tant, quaranta anys sense que s'hagués recopilat la documentació publicada. Per això ell crea el butlletí *Kolektado*, que s'edita aquí a Moià en 1978.

Es feien cursos presencials i s'organitzaven activitats?

Sí, es feien cursos per als nois al local de La Tosca, i per a les noies a la Cultura de Dona. Si venia algun estranger, s'aprofitava per a fer alguna conferència. No s'organitzava un congrés català, però sí que es feien trobades, sempre en un lloc diferent de Catalunya. Aquí a Moià cada any s'omplia un autocar per anar-hi. I també s'anava als congressos espanyols: el de la Hispana Esperanto Federacio, a Terrassa —crec que l'any 1951—, va ser el primer després de la guerra i es va fer aquí perquè el gruix principal d'esperantistes ha estat sempre a Catalunya. També van anar a Bilbao, Gijón, Saragossa, Madrid...

L'any 1951, juntament amb Josep Solà, el meu pare funda l'Esperanto Grupo Moyá i, a partir de 1952, crea un curs

d'esperanto per correspondència: més de 3.000 persones s'hi van matricular. Posava un anunci petit en revistes de l'època: «¿Quiere tener el mundo en sus manos? Aprenda esperanto.» La matrícula del curs costava 20 pessetes i constava de 20 lliçons. Aquests cursos van funcionar des dels anys cinquanta fins als setanta. Alhora eren reconeguts pel Ministerio de Educación y Ciencia. Hi ha hagut grans esperantistes que van començar amb aquests cursos.

Què significava per al jovent del poble d'aquella època?

A vegades em trobo gent que em diu: «Jo anava amb el teu pare a aprendre esperanto, però hi feia esperanto, hi feia català, hi feia de tot.» Sempre havia intentat compartir tot el seu coneixement a Moià.

Hi havia la possibilitat de viatjar; anar a aquells congressos, en aquells anys cinquanta, significava viatjar una mica i conèixer gent d'altres llocs. I també hi va haver l'Orquestra Stelo. Sembla que Moià va ser dels pobles on hi havia més esperantistes d'Espanya, i la gent de Moià recorda amb molt d'afecte la seva experiència d'haver après esperanto i el que representava. Es va conèixer tant

Anna M. Molera a la biblioteca (fot. R. Portet)

PERFILS

Moià que, aquí a casa, havien arribat cartes amb només les dades de «Molera» i «Moià», i podien venir del racó més insòlit del món.

L'esperanto va ser la vida del teu pare i també la teva?

La idea de l'esperanto va captivar el meu pare, la idea que no hi hagués barres lingüístiques el fascinava. Jo no faig distinció, a casa es parlava català i esperanto. No recordo no saber-lo, i sempre hem rebut visites d'esperantistes. Amb els congressos, el meu pare va poder anar, per exemple, a Budapest, en una època en què no era fàcil pel franquisme i pel comunisme. Un altre viatge molt interessant per a ell va ser anar als Països Escandinaus: l'havien convidat per a anar-hi a fer una sèrie de conferències, no cobrava res però estava a casa d'esperantistes. Una de les conferències era sobre Espanya: ell sempre la començava situant els oients geogràficament; per a fer-ho, la primera diapositiva que posava era una imatge de Moià, explicava què era Moià; la segona diapositiva era de Montserrat, després de Barcelona i després ja posava imatges de l'aqüeducte de Segòvia, l'Alcázar de Toledo...

També havia estat representant a Espanya de l'Associació Universal d'Esperanto, delegat en cap a Espanya de l'Associació Universal d'Esperanto i corresponsal de moltes revistes esperantistes.

Jo també anava a congressos, i encara hi vaig, al català i a l'espanyol. Són uns dies que estàs en un món totalment diferent i especial.

Com va néixer la biblioteca?

Quan mor el pare, l'any 1983, és quan li dono el nom de «Esperanto - Biblioteko Ramon Molera Pedrals». Ell havia començat a treballar en el catàleg, a enquadrar les revistes..., però realment

la seva organització va ser feina meua, perquè ell tenia tota la informació al cap, sabia exactament el que tenia i el que no. Quan ell mor, em trobo amb tot el material i, encara que havia col·laborat amb ell, jo no en coneixia tot l'abast i, si volia conservar la seva feina, havia d'endregar-lo i catalogar-lo. Em vaig fer un catàleg, que sortí en 1987, i això ja em va permetre de saber si, quan m'oferien un llibre o una revista, el tenia o no. Ara ja és obsolet, però em va ser molt útil.

En què ha consistit la digitalització del catàleg de la biblioteca?

S'ha fet amb el programa OpenBiblio, de codi obert i traduït a l'esperanto, un sistema automatitzat que conté el catàleg en línia, amb la col·laboració de l'esperantista i informàtic Javier Guerrero, que ja havia fet la digitalització del Museu de Sant Pau d'Ordal. És el mateix sistema que utilitza la Federación Española de Esperanto. La cerca és senzilla, per internet, amb la referència de cerca de llibres i revistes.

Es continua estudiant esperanto?

Sí, i internet l'ha obert molt. El que passa és que no podem donar un nombre dels esperantistes existents. Sí que hi ha els que assisteixen als congressos, però és difícil donar xifres.

Tens uns horaris establerts d'obertura de la biblioteca?

Normalment a l'hivern obro de dilluns a dijous, però sempre és millor trucar-me i quedar per a fer les consultes. Com que no és una biblioteca oficial, jo m'ho organitzo com em va bé, sempre hi tinc feina. Ara, per exemple, estic fent una recopilació de tot el que s'ha publicat de català en esperanto; l'apartat dels llibres és força fàcil, està més a l'abast, però del que s'ha publicat en revistes és més difícil de fer-ne el seguiment.